

Kirjallinen kysymys hallitukselle ääripituisten oikeuksista palveluihin

Ääripituisten eli erikoiskokoisten henkilöiden oikeudet palveluihin koosta riippumatta sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus keskikokoa edustavaan väestöön verrattuna eivät nykyisellään toteudu. Ääripituisia henkilöitä ovat esimerkiksi keskimääristä lyhyemmät naiset (pituus 132–159 cm ja kenkien koko 32–35) ja miehet (pituus alle 170 cm ja kenkien koko 35–39), pitkät naiset (pituus 173–198 cm ja kengän koko 42–49) ja miehet (pituus 190–218 cm ja kengän koko 46–60) sekä pitkät 8–12-vuotiaat tytöt (kengän koko 44–47) ja pojat (kengän koko 53–60).

Terveystieteiden tutkimusten mukaan pituudesta johtuvat erityiset puutteet aiheuttavat vakavan vammautumisen riskin. Välttämättömiä erikoiskokoisia apuvälineitä tai laitteita ei Suomessa juuri ole saatavilla kuten esimerkiksi Ruotsissa. Kun hoito viivästy, tavallisesti korjattavissa olevan vamman takia ääripituinen nuori saattaa jäädä pyörätuolipotilaaksi lopuksi ikäänsä. Näin on jo käynyt. Erityisesti pitkä henkilö on kokonsa vuoksi vaarassa vaurioitua pahemmin hoidon viivästyessä.

Terveystieteiden tutkimusten yleisesti käytössä olevien välineiden ja laitteiden säädöt ovat riittämättömät. Esimerkiksi liian lyhyet kynnärsauvat, polvituen liian pieni ympärys, ambulanssin liian lyhyt sisätila, jolloin takaovi pitää jättää auki potilasta vietäessä; liian lyhyet ja kapeat potilasvuoteet ja tutkimusalustat, jolloin esimerkiksi selkäydinpuudutetun jalat roikkuvat lattialle ja pyörätuolit särkyvät alta. Ääripituinen on hengenvaarassa monissa muissakin yhteyksissä kokonsa vuoksi, jopa AIDSin torjumisessa. Suomessa nimittäin kondomeistakin voi ostaa vain keskikokoja.

Äärikoot puuttuvat myös henkilösuojaamisesta. Nuorten koulutusta järjestävillä tahoilla ei ole mitään tietoa erikoiskokoisten henkilösuojaamisen saatavuudesta ja kokovalikoimasta. Ääripituinen ohjataan kokoiselleen vääriin ammattiin. Työhönotossa ääripituiset syrjäytyvät, kun työnantajat työllistävät keskikokoisia. Keskikokoisille saa helpommin työturvallisuuslain vaatimat suojaimet käyttöön, jolloin työnantajan velvoite täyttyy. Kaikki rakennukset ja liikennevälineet, julkiset ja yksityiset, on suunniteltu mitoitetustaulukoiden

perusteella, jotka eivät ota huomioon erikoiskokoisia henkilöitä, joita on 10–15 prosenttia väestöstä eri ikäluokissa.

Ääripituiset ovat vammaisten tavoin toimintarajoitteisia ympäristössään ja tarvitsevat lakiin perustuvaa turvaa terveys- ja turvallisuusriskien minimoimiseksi. Ihmisoikeusartikloissa, tasa-arvolaisissa ja yhdenvertaisuuslaissa puhutaan monien vähemmistöjen oikeuksista, kuten kielelliset, etniset, uskonnolliset, seksuaaliset sekä maahanmuuttajien ja alkuperäiskansojen oikeudet. Oikeus omaan kokoon on jätetty mainitsematta, jolloin ääripituiset jäävät ikään kuin ulkopuoliseksi yhteiskunnan palvelujen ja tuotteiden suhteen.

Saman tuotteen hankintahintaan perustuva arvonnäkökulma on sama (22 prosenttia) kaiken kokoisille kansalaisille. Valmistajat kuitenkin laskuttavat äärikokoisista tuotteista niin sanottua erikoiskokolisää jopa 30 prosenttia. Kaupan verona valtiolle tilittämä euromääräinen maksu perustuu korotettuun hankintahintaan. Tuotteen myyntihintaa muodostettaessa on huomioitava vielä erikoiskokoisten tuotteiden hidas kierto. Lopullinen hinta nousee ääripituisen asiakkaan tavoittamattomiin, mutta myyntihinta jää silti kauas alle kaupan kannattavuusrajan. Alv-käytännössä on muitakin EU:n sisämarkkinoiniin liittyviä ongelmia, jotka tuottavat vahinkoa ääripituisia palveleville harvoille yrityksille ja haittaavat ainoastaan ääripituisten erityisryhmää, ei keskivertokansalaisia. Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27§:ään viitaten esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo taata äärikokoisten oikeudet palveluihin ja yhdenvertaisuuden muihin kansalaisiin nähden? Ja mitä hallitus aikoo tehdä, jotta ääripituiset saavat palvelut ja tuotteet samoilla hinnoilla kuin muutkin kansalaiset?

Kansanedustaja Antti Kaikkonen esitti kysymyksen Suomen hallitukselle keväällä 2006 Eduskunnassa Pieni- ja Isokenkäiset ry:n hallituksen laatiman aineiston pohjalta.